

Đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị ở Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh

Phan Văn Lanh*

*Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh

Email: phanlanhhvqltdt@gmail.com

Received: 7/1/2023; Accepted: 13/1/2023; Published: 18/1/2023

Abstract : *In the current period, continue to synchronously innovate educational and training objectives, contents, programs, methods and methods towards modernity, international integration, comprehensive human development, meeting requirements of socio-economic, scientific and technological development, adapting to the Fourth Industrial Revolution. Thoroughly grasping the above spirit, the Academy of Politics has many solutions to renovate the program, content and methods of training and fostering political theory.*

Keywords: *Innovation, content, program, political theory, Ho Chi Minh National Academy of Politics*

1. Đặt vấn đề

Theo Quy định 164 QĐ/TW ngày 01/02/2013 của Ban Chấp hành Trung ương về chế độ Bồi dưỡng, cập nhật kiến thức đối với cán bộ lãnh đạo quản lý các cấp; Nghị định 101/2017/NĐ-CP ngày 01/9/2017 của Chính phủ về đào tạo bồi dưỡng cán bộ công chức viên chức; Nghị định số 16/2015/NĐ-CP của Chính phủ ngày 14/2/2015 quy định cơ chế tự chủ của đơn vị sự nghiệp, đối với các trường đào tạo, bồi dưỡng, việc đổi mới PPDH trong giai đoạn hiện nay là một trong những yêu cầu cấp thiết nhằm nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo, bồi dưỡng, là sự sống còn của mỗi cơ sở đào tạo, bồi dưỡng[3].

Thực chất của đổi mới PPDH là sự cải tiến hoàn thiện các PPDH đang sử dụng để góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả dạy học; là việc bổ sung phối hợp nhiều phương pháp để khắc phục mặt hạn chế của các PPDH đang sử dụng nhằm đạt được mục tiêu dạy học đã đề ra, đồng thời là sự thay thế phương pháp đang sử dụng bằng PPDH mới tối ưu, kết hợp với việc sử dụng các phương tiện, trang thiết bị dạy học hiện đại từ đó hình thành nên các “kiểu” dạy - học mới với mong muốn đem lại hiệu quả cao hơn.

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh là trung tâm quốc gia đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo, quản lý trung, cao cấp, cán bộ khoa học lý luận chính trị của Đảng, Nhà nước và các đoàn thể chính trị - xã hội; Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo, quản lý trung, cao cấp của hệ thống chính trị, lãnh đạo chủ chốt của các đơn vị sự nghiệp công lập và doanh nghiệp nhà nước về: Chủ nghĩa Mác - Lênin,

tư tưởng Hồ Chí Minh; chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; những vấn đề lý luận và thực tiễn mới trong nước và trên thế giới; khoa học chính trị; khoa học lãnh đạo, quản lý; Đào tạo cao cấp lý luận chính trị cho cán bộ lãnh đạo, quản lý đương chức và trong quy hoạch của hệ thống chính trị; Bồi dưỡng, cập nhật kiến thức cho cán bộ giữ các chức danh lãnh đạo, quản lý của các cơ quan, tổ chức trong hệ thống chính trị theo phân công, phân cấp; Đào tạo, bồi dưỡng GV, nghiên cứu viên, các đối tượng khác về các chuyên ngành khoa học chính trị, khoa học lãnh đạo, quản lý và một số ngành khoa học xã hội và nhân văn; Đào tạo, bồi dưỡng chuyên ngành cho cán bộ làm công tác tuyên giáo, báo chí và truyền thông, tổ chức đảng, kiểm tra đảng, dân vận, văn phòng, tôn giáo... của hệ thống chính trị; Đào tạo đại học và sau đại học chuyên ngành báo chí và tuyên truyền; Đào tạo đại học và sau đại học thuộc lĩnh vực đào tạo của Học viện.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị ở Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh

Năm 2020, Học viện đã thực hiện việc cập nhật, bổ sung giáo trình Cao cấp lý luận chính trị. Các Viện chuyên ngành hoàn thành việc chỉnh sửa, bổ sung trên cơ sở ý kiến kết luận của Giám đốc Học viện để thành lập các Hội đồng thẩm định theo tiến độ. Đến tháng 12-2020, đã hoàn thành việc thẩm định 19 giáo trình Cao cấp lý luận chính trị lần 1 để ngay sau Đại hội XIII sẽ xuất bản.

Trong hoạt động đào tạo cao cấp lý luận chính trị, lần đầu tiên đưa vào nội dung sinh hoạt chính trị đầu khóa và tổ chức nghe thời sự, chính sách mới thường xuyên, hàng tháng đối với học viên các lớp hệ tập trung, trong đó nội dung về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch theo tinh thần Nghị quyết 35 của Bộ Chính trị được coi trọng.

Đối với hệ đào tạo đại học và sau đại học, Học viện thực hiện nghiệm thu bộ giáo trình các chuyên ngành đại học văn bằng 2 để đưa vào sử dụng trong năm học tới. Để phù hợp với tình hình thực tế, Vụ Quản lý Đào tạo đã tham mưu Giám đốc Học viện chính sửa khung chương trình đào tạo trình độ thạc sĩ ngành Pháp luật về Quyền con người; tiến hành chỉnh sửa và ban hành khung chương trình đào tạo trình độ đại học ngành Chính trị học, chuyên ngành Xây dựng Đảng và chính quyền; chuyên ngành Công tác Tôn giáo và chuyên ngành Lý luận chính trị.

Nhìn chung, nội dung giảng dạy đã sát hơn với đối tượng, mục tiêu của chương trình đào tạo, bồi dưỡng, tăng cường tính thời sự và gắn với thực tiễn công tác. Các đơn vị giảng dạy đã chủ động cập nhật, đưa những điểm mới trong Dự thảo Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ XIII và nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch vào các chuyên đề, bài giảng. Điểm đột phá đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị ở Học viện là đã chuyển mạnh từ giảng dạy chủ đề sang chuyên đề, nâng cao chất lượng bài giảng; tổ chức tốt bài giảng mẫu. Các chuyên đề bài giảng đã kịp thời cập nhật những vấn đề mới về lý luận và thực tiễn, kết hợp sử dụng tổng hợp các PPDH và ứng dụng có hiệu quả công nghệ thông tin, phương tiện kỹ thuật hiện đại. Mục tiêu, yêu cầu đào tạo được đổi mới và từng bước được hoàn thiện, quy trình đào tạo ngày càng chính quy, thống nhất, bảo đảm học viên ra trường có đủ phẩm chất, năng lực hoàn thành tốt nhiệm vụ theo chức trách.

Bên cạnh những ưu điểm là cơ bản, trong quá trình tổ chức thực hiện còn một số hạn chế: chương trình, nội dung, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị vẫn nặng về lý thuyết, chưa coi trọng đúng mức phát triển kỹ năng thực hành, phát huy tính tích cực, sáng tạo của người học; còn có sự trùng lặp nội dung giữa các môn học, bậc học; tỷ lệ giữa lý thuyết và thực hành chưa cân đối....

2.2. Biện pháp đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị ở Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh

2.2.1. Xây dựng đội ngũ GV, cán bộ quản lý giáo dục có số lượng, cơ cấu hợp lý, chất lượng cao, ngang tầm nhiệm vụ.

Tiếp tục thực hiện Đề án Kiện toàn, phát triển đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục và định hướng những năm tiếp theo. “Tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý, GV đủ về số lượng, có cơ cấu hợp lý, chất lượng toàn diện cả về phẩm chất chính trị, đạo đức, kiến thức, năng lực, trách nhiệm, kinh nghiệm công tác và sức khỏe đáp ứng yêu cầu chuẩn hóa và thực hiện nhiệm vụ chính trị của Học viện”. Bảo đảm sự chuyển tiếp vững chắc giữa các thế hệ, có lực lượng dự trữ 10% trở lên, khắc phục sự mất cân đối về cơ cấu độ tuổi, trình độ học vấn, kinh nghiệm thực tiễn. Làm tốt việc lựa chọn, tạo nguồn, xây dựng đội ngũ GV tiêu biểu về phẩm chất chính trị; được đào tạo cơ bản, có hiểu biết sâu rộng hệ thống tri thức khoa học chuyên ngành; có kỹ năng kết hợp chặt chẽ giữa nhiệm vụ giảng dạy và nghiên cứu. Coi trọng xây dựng đội ngũ chuyên gia đầu ngành có trình độ, năng lực mở rộng hợp tác trong giảng dạy, nghiên cứu với các cơ sở đào tạo có uy tín; thường xuyên công bố kết quả nghiên cứu của cá nhân trên các báo, tạp chí, hội thảo khoa học trong nước và quốc tế. Xây dựng đội ngũ cán bộ, GV đạt yêu cầu chuẩn hóa; có trình độ ngoại ngữ, tin học theo yêu cầu chức danh đảm nhiệm.

2.2.2. Tiếp tục nghiên cứu đổi mới mục tiêu, chương trình, nội dung đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị theo hướng phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học.

Để đáp ứng với yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới, cần bổ sung, điều chỉnh mục tiêu đào tạo theo đúng quan điểm của Đảng: “Chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học”, kết hợp giữa “dạy người - dạy chữ dạy nghề”, nhằm hướng tới mục tiêu kép: (1) Nâng cao trình độ lý luận chính trị của người học; (2) Nâng cao phẩm chất, năng lực toàn diện, kỹ năng nghề nghiệp, phương pháp tác phong công tác. Việc đổi mới chương trình, nội dung cần mạnh dạn loại bỏ những kiến thức đã lạc hậu, ít thiết thực; chọn lọc những kiến thức, thành tựu khoa học chuyên ngành, liên ngành có liên quan đến mục tiêu đào tạo để kết cấu thành các chuyên đề, bài giảng. Giảm đáng kể giờ lên lớp lý thuyết, tăng thời lượng cho các hình thức tổ chức dạy học thực hành, vừa bảo đảm “cơ bản, hệ thống, thống nhất, thiết thực, chuyên sâu”, vừa phải cập nhật, liên thông, khắc phục sự trùng lặp nội dung giữa các môn học, bậc học và đối tượng đào tạo, bồi dưỡng.

2.2.3. *Đổi mới hình thức tổ chức gắn với đổi mới phương pháp đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị theo hướng lấy người học làm trung tâm, phát huy tối đa tính tự giác và sự sáng tạo của người học.*

Đối tượng đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị ở Học viện hầu hết là những cán bộ đã trải qua thực tiễn công tác, nên việc lựa chọn hình thức tổ chức, PPDH thích hợp là điều hết sức quan trọng. Căn cứ mục tiêu đào tạo của từng đối tượng, tổ chức đa dạng các hình thức lớp học: đào tạo cơ bản dài hạn, bổ túc kiến thức, tập huấn,... và đa dạng các hình thức dạy học: giảng lý thuyết trên lớp, xêmina, tự học - tự nghiên cứu, thực hành, thực tập, viết thu hoạch, tiểu luận; tăng cường tổ chức các hoạt động ngoại khóa, tham quan mô hình điểm, sáng tạo ở các cơ quan, đơn vị, địa phương. Kết hợp sử dụng PPDH truyền thống và hiện đại, chuyên mạnh từ dạy học theo “chủ đề” sang dạy học theo “chuyên đề”; chú trọng đẩy mạnh sử dụng PPDH tích cực, nêu vấn đề; phát huy có hiệu quả các phương tiện dạy học hiện đại; chuyển đổi từ dạy các “khuôn mẫu” sang dạy cách thức “sáng tạo”, “phát minh” nhằm phát triển toàn diện năng lực, phẩm chất người học. Kiên quyết khắc phục lối dạy “độc thoại”, “thầy đọc, trò ghi”, nặng về truyền đạt lý thuyết, thông tin một chiều, “lý luận xa rời thực tiễn”. Trong từng chuyên đề - bài giảng, GV cần lượng hóa thông tin, xác định nội dung cốt lõi “điểm nhấn” để phân tích, luận giải sao cho “đủ độ” đối với từng đối tượng; sử dụng ngôn ngữ trong sáng, đúng chuyên ngành, ngắn gọn, dễ hiểu, dễ nhớ.

2.2.4. *Phát huy tính tích cực, chủ động của học viên trong tự học tập, nghiên cứu nâng cao trình độ lý luận chính trị.*

Đây là vấn đề giữ vai trò quan trọng trực tiếp đến hiệu quả đổi mới chương trình, nội dung, PPDH và nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị. Cấp ủy, cán bộ chủ trì các cấp của Học viện cần thường xuyên lãnh đạo, chỉ đạo chặt chẽ và tạo môi trường sư phạm thuận lợi; định hướng cho học viên nắm vững phương pháp tự học, tự nghiên cứu theo đúng tinh thần “Lấy tự học làm cốt”; kiên quyết “chống tư tưởng sợ khó, sợ khổ, lười học trong cán bộ, đảng viên”; khích lệ học viên nâng cao tinh thần ham học, ra sức trau dồi những kiến thức mới; chống thói lười học tập, lười suy nghĩ. Đối với học viên, cùng với nâng cao nhận thức trách nhiệm, xây dựng động cơ, thái độ học tập đúng, cần xác định việc tự học tập nâng cao trình độ lý luận chính trị là quyền lợi, nghĩa vụ, trách nhiệm của bản thân. Thường xuyên tự đánh giá trung thực, khách quan trình độ lý luận chính trị của cá nhân; tự nhận rõ ưu điểm, hạn

chế, xác định kế hoạch và phương pháp tự học tập, nghiên cứu phù hợp, đạt hiệu quả cao nhất.

2.2.5. *Đảm bảo các điều kiện cần thiết cho đổi mới chương trình, nội dung và phương pháp đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị.*

Theo đó, chủ động xây dựng, hoàn thiện quy chế giáo dục và đào tạo; xây dựng quy trình thực hiện công tác khảo thí, bảo đảm chất lượng giáo dục theo tiêu chuẩn ISO 9000 - 2008. Đa dạng hóa các hình thức thi, kiểm tra phù hợp với từng đối tượng, từng học phần. Đổi mới cách thức xây dựng đề thi theo hướng mở để đánh giá chính xác năng lực tư duy sáng tạo của người học. Đổi mới cách viết giáo trình, tài liệu dạy học phù hợp với từng đối tượng, trong đó chứa đựng cả nội dung cơ bản và định hướng cách dạy, cách học. Từng bước đẩy mạnh, nâng cao chất lượng biên soạn giáo trình, tài liệu dạy học điện tử. Coi trọng đầu tư nâng cấp kết cấu hạ tầng công nghệ thông tin, cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học ngày càng hiện đại và đồng bộ theo hướng xây dựng “nhà trường thông minh”, “thư viện thông minh”, đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số trong giáo dục, đào tạo

3. Kết luận

Thực hiện đồng bộ các nội dung, giải pháp trên, góp phần đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị ở Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh. Vì đổi mới PPDH là khâu trọng tâm trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy ở các cơ sở giáo dục nói chung và các trường đào tạo bồi dưỡng cán bộ nói riêng. Đây cũng là việc bổ sung phối hợp nhiều phương pháp để khắc phục mặt hạn chế của các PPDH đang sử dụng nhằm đạt được mục tiêu dạy học đã đề ra. Chính điều đó đã tạo ra một diện mạo mới cho giáo dục Việt Nam trong những thập niên đầu của thế kỷ XXI.

Tài liệu tham khảo

[1] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2006), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.

[2] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.

[3] Chính phủ, *Nghị định về cơ chế tự chủ của đơn vị sự nghiệp công lập số 16/2015/NĐ-CP* của Chính phủ ngày 14 tháng 2 năm 2015.

[4] Đỗ Như Hùng, (5/2018), *Sử dụng PPDH bằng tình huống trong dạy học giáo dục quốc phòng- An ninh ở trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh trường đại học Hồng Đức*, Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 2, tr.233-236.